

Tempestes d'estiu al Pirineu

Cumulonimbus amb enclusa

Per a la gran majoria dels catalans, l'estiu és sinònim de sol i calor, però segurament a molts pirinencs els hi ve un altre meteor al cap, les tempestes. I és ben cert, l'elevada freqüència d'aquest fenomen meteorològic fa que a gran part del Pirineu Català l'estació més plujosa de l'any sigui l'estiu, fet gens habitual en el clima mediterrani.

El Pirineu és conegut per ser el gran niu de tempestes de la Península Ibèrica (juntament amb les muntanyes de Terol), donat que és en aquesta serralada on hi ha més tempestes al llarg de l'any, i fins i tot és un dels sectors de tempestes més destacat a escala europea.

Dins del conjunt pirinenc però, destaquen tres sectors especialment tempestuosos:

- El Ripollès, especialment a la vall de Camprodon, amb una mitjana anual d'uns 43 dies de tempesta. Aquest fet s'explica perquè és la zona pirinenca més pròxima al mar mediterrani, i per tant, té més disponibilitat d'humitat ambiental que ajuda a la formació dels núvols de tempesta, els cumulonimbus.
- El segon sector més tempestuós del Pirineu és la zona del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici amb 40 dies de tempesta a l'any. En aquest cas, la influència de les grans alçades de les muntanyes de la zona i la formació de grans tempestes en terres de la franja de ponent que acaben viatjant fins aquest sector, en són la causa.
- Amb uns 39 dies de tempesta, la zona nord del Berguedà i Solsonès, (serra del Cadí, Pedraforca, Moixeró i Collada de Toses, etc), és un altre d'aquests indrets.

En aquest cas per ser les primeres muntanyes que es troben més a prop de la Catalunya central, on la disponibilitat de calor està assegurada durant l'estiu, i com veurem a continuació, acaba ascendint per les serres del Prepirineu originant les tempestes.

Pel que fa als pobles destaquen Puigcerdà amb 34 dies de tempesta a l'any, La Seu d'Urgell amb 33, Vielha amb 36, Ripoll amb 39 i fora del Pirineu, Lleida amb 20 dies i Barcelona amb 26. Veiem que el nombre de tempestes anuals al Pirineu és més notable que altres indrets catalans, i s'ha de puntualitzar que gairebé totes elles es donen durant l'estiu, fet que no és igual a la resta de Catalunya, on el nombre de dies de tempesta es distribueix durant totes de les estacions de l'any.

En la nostra serralada, les tempestes es presenten especialment entre els mesos de maig i setembre, suposant el 80% de la pluja d'aquests mesos, i normalment solen descarregar entre les 2 de la tarda i les 9 del vespre. Podem determinar doncs, que es donen durant l'època més càlida de l'any i dins d'aquest període, durant les hores de més calor. Són per tant, tempestes de calor.

Aquestes tempestes de calor tenen un patró de formació fàcil d'identificar, i que podem veure clarament sobre el terreny si som observadors.

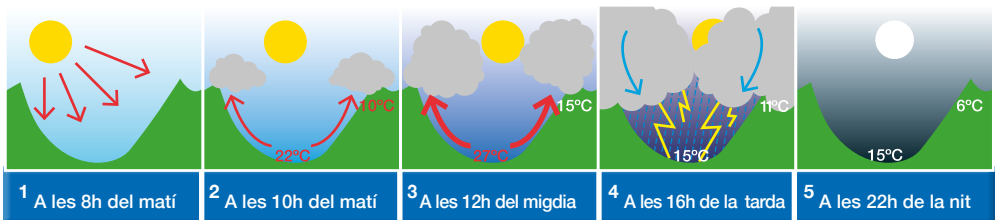
1. Ens llevem a primera hora del matí amb un dia clar i sense núvols al cel. Res fa pensar que hagi de ploure unes hores més tard.
2. A mig matí el sol estiuenc comença a escalfar amb força i al fons de les valls la caloreta es fa cada vegada més evident, mentre que com és lògic, als cims de les muntanyes fa més fresca. Com que l'aire càlid és menys dens que l'aire fred, l'aire calent de les valls tendeix a pujar en alçada pels vessants de la muntanya, s'activen els corrents tèrmics. En guanyar

Cicatriu d'un llamp en un pi negre, segurament deguda a una tempesta d'estiu.

alçada, l'aire càlid es refreda i comença la condensació del vapor d'aigua. Cap a les 11 del matí, veurem els primers núvols als cims de les muntanyes.

3. Al migdia la calor és la protagonista al fons de les valls, i s'incrementa aquests moviments de masses d'aire. Els núvols cada vegada són més gruixuts i es comencen a formar grans cumulonimbus.
4. Arriba l'hora del dia amb més calor i amb més intensitat de corrents tèrmics. Els núvols arriben a la fase màxima de creixement i comencen els ruixats i les tempestes. Amb elles també, arriba la refrescada de després de la tempesta, que fa que l'ambient càlid del fons de les valls que generava el corrent tèrmic desaparegui, i per tant, que ja no hi hagi ascensos d'aire que generin més nuvolades.
5. A primeres hores de la nit trobarem un cel ben estrellat. Però atenció, segurament l'endemà es torni a repetir el mateix patró de temps!

Així doncs, molts matins d'estiu de sol poc sabrem mirant el cel, quina serà l'evolució del temps durant la tarda. Pot ser qüestió de minuts que passem d'un dia dominat pel sol a trobar-nos enmig d'una tronada, i és que un dels perills de les tempestes pirinenques, és la seva ràpida formació. Així que estar ben informat dels pronòstics del temps serà clau per no emportar-nos algun ensurt si tenim previst fer alguna activitat a l'aire lliure.

Les tempestes poden generar alguns problemes, però, ens imaginem com seria un Pirineu en un clima on les tempestes d'estiu no fossin freqüents? Ens adonaríem que tindríem un paisatge completament diferent, amb una vegetació probablement d'ambient més sec, menys pastures pel bestiar, menys aigua en rius, estanys... En definitiva, un Pirineu menys verd durant l'època càlida de l'any.

I no tot seria l'aigua! Hem de pensar que gràcies a les pluges de l'estiu, tenim unes bones refrescades que, en el cas de no ploure, no tindríem. Així que com a conseqüència, un Pirineu sense tempestes a banda de ser més sec, seria més càlid.

I per fer-nos una idea d'aquest exemple, podem comparar-lo amb l'actual estiu. Si recordem, vam tenir un juny típic, amb moltes tardes de tempesta i fins i tot amb aiguats que van

Cumulonimbus d'estiu

afectar el Pirineu fins al dia de Sant Joan. Després però, vam tenir una tongada anò-mala de tres onades de calor consecutives, sense cap dia de tempesta. Molts indrets del Pirineu van estar més de 20 dies sense ploure, un fet gens habitual a l'estiu. A banda de la sequera, l'absència de les tempestes va fer que no tinguéssim cap treva de calor durant totes aquestes jornades. Per sort aquest patró de temps va acabar, i el temps a partir de mig juliol ha estat més mogut i fresc, que és en definitiva, el temps que ha de fer a l'estiu al Pirineu. ●

Text i fotos: **Albert de Gràcia**
METEOPIRINEUS CATALANS

Gran cumulonimbus amb pileus, (capell del cap), que indica que la tempesta és forta